

אמר תמה ליה רב אבא בר ממל לרב אמי:

אלא מעתה — ששני מינים אין מתעשרים מזה על זה, משום שחילקה תורה חלב לזה וחלב לזה — גבי מעשר בהמה דלא כתיב "וכל מעשר בקר ומעשר צאן" אלא "וכל מעשר בקר וצאן" כאחד,

ב-ת יתעשרו בקר וצאן מזה על זה! (1)

אמר תירץ ליה רב אמי לרב אבא בר ממל:

אמר קרא גבי מעשר בהמה "וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קודש לה", והרי זה כאילו אמר "וכל מעשר בקר" — "וצאן העשירי יהיה קודש", ואם כן, משמע: תן עשירי לזה ["מעשר" לבקר], ועשירי לזה ["העשירי" לצאן].

ואכתי מקשינן: אי הכי, שלענין תרומה

אמרין: כיון שאמרה תורה "תן חלב לזה וחלב לזה", שוב ילפינן קל וחומר גם לאותם שלא חילקה התורה ביניהם —

כבשים ועזים — שלא חילקה התורה ביניהם, אלא אמרה "וצאן" — נמי לא ליתעשרו מזה על זה, שהרי יש ללמוד כבשים ועזים מקל וחומר דחדש וישן שאינם מתעשרים מזה על זה! (2)

ומשנינן: הרי אמרה תורה "וצאן ומשמע כל צאן אחד הוא". (3)

ומקשינן: הכא נמי — גבי תרומה — לימא: כיון שאמרה תורה [במדבר יח יב]: "כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן ראשיתם אשר יתנו לה' לך נתתים", הרי משמע — מלשון "ודגן" — כל דגן אחד, יתעשרו שני מיני דגנים מזה על זה! ?

אמר תירץ אביי:

כלאים סימן א סקי"ד.
ולפי מה שכתב הרש"ש בעמוד ב [הובא בהערות שם על דברי אביי] דלדברי אביי במסקנא אין צריך ללמוד מקל וחומר, אלא שהוא נלמד מ"ראשיתם" תן ראשית לכל מין ומין, ניחא לכאורה שפיר דברי הרמב"ם.

ב. [יש לעיין בתירוץ הגמרא: הרי קושיית הגמרא היתה, שמא דוקא באותם מינים שהזכירה תורה אין מעשרין מזה על זה, אבל שאר מינים — לא, ואם כן, אנו נוקטים שיש מקום לחלק בין המינים, וכאשר אמרה גם הגמרא לעיל, דבעינן לימוד מיוחד שאף דגן ודגן אין מתעשרין מזה על זה. והנה סברת "כל דתקון כעין דאורייתא תקון" שייך לכאורה רק באופן שאם היה זה מדאורייתא היה הדין שאין מתעשרין מזה על זה, אבל לפי מה דנקטינן

שמינים אלו אם היו מדאורייתא היו מתעשרין מזה על זה, אין סברא לומר, דמשום שהם מדרבנן יהיה דינם שונה].

1. ביארו התוספות, שאם כי יש לנו ללמודו מקל וחומר, הרי יש לומר "כבשים ועזים יוכיחו" שנתרבו להתעשר מזה על זה, אף על פי שכלאים הם זה בזה.

2. נתבאר על פי רש"י, שבא לבאר תיבות "אי הכי", ובספר אהל משה הביא בשם ספר קדשי דוד שנתקשה בזה, כי עדיין אין מובן לשון "אי הכי", ראה שם.

3. נתבאר על פי רש"י. [ותמוה, שהרי קושיא זו ותירוצה נתבארו במשנתנו].